

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 13 lipca 2023 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE – Państwo prawne – Skuteczna ochrona prawna w dziedzinach objętych prawem Unii – Niezawisłość sędziowska – Pierwszeństwo prawa Unii – Artykuł 4 ust. 3 TUE – Obowiązek lojalnej współpracy – Uchylenie immunitetu w sprawach karnych i zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych orzeczone przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego (Polska) – Brak niezawisłości i bezstronności tej izby – Zmiana składu orzekającego mającego rozpoznać sprawę powierzoną wcześniej temu sędziemu – Zakazy, pod rygorem nałożenia kar dyscyplinarnych, kwestionowania przez sądy krajowe umocowania sądu, utrudniania jego funkcjonowania lub dokonywania oceny zgodności z prawem lub skuteczności powoływania sędziów lub ich uprawnień do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości – Obowiązek odstąpienia przez sądy, których to dotyczy, i organy mające kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składów orzekających od stosowania środków w postaci uchylenia immunitetu sędziowskiego i zawieszenia danego sędziego w czynnościach służbowych – Obowiązek odstąpienia przez te sądy i organy od stosowania przepisów krajowych przewidujących wspomniane zakazy

W sprawach połączonych C-615/20 i C-671/20

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Sąd Okręgowy w Warszawie (Polska) postanowieniami z dnia 18 listopada 2020 r. i 9 grudnia 2020 r., które wpłynęły do Trybunału w tych samych dniach, w postępowaniach karnych przeciwko:

YP i in. (C-615/20),

M.M. (C-671/20),

przy udziale:

Prokuratury Okręgowej w Warszawie,

Komisji Nadzoru Finansowego i in. (C-615/20),

oraz

Prokuratura Okręgowa w Warszawie,

przeciwko

* Język postępowania: polski.

M.M. (C-671/20),

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, L. Bay Larsen, wiceprezes, A. Arabadjiev, A. Prechal (sprawozdawczyni), E. Regan i L.S. Rossi, prezesi izb, M. Ilešič, N. Piçarra, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, I. Ziemele, J. Passer, Z. Csehi i O. Spineanu-Matei, sędziowie,

rzecznik generalny: A.M. Collins,

sekretarz: M. Siekierzyńska, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 28 czerwca 2022 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Prokuratury Okręgowej w Warszawie – S. Bańko, M. Dubowski i A. Reczka,
- w imieniu YP – B. Biedulski, adwokat,
- w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna, K. Straś i S. Żyrek, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu belgijskiego – M. Jacobs, C. Pochet i L. Van den Broeck, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu duńskiego – J. Farver Kronborg, J. Nymann-Lindegren, V. Pasternak Jørgensen i M. Søndahl Wolff, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niderlandzkiego – K. Bulterman, A.M. de Ree i C.S. Schillemans, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu fińskiego – H. Leppo, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu szwedzkiego – A. Runeskjöld i H. Shev, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – K. Herrmann i P.J.O. Van Nuffel, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 grudnia 2022 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 2 i art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą praw podstawowych”), a także zasady pierwszeństwa prawa Unii, zasady lojalnej współpracy ustanowionej w art. 4 ust. 3 TUE oraz zasady pewności prawa.

- 2 Wnioski te zostały złożone z jednej strony w ramach postępowań karnych wszczętych przez Prokuraturę Okręgową w Warszawie (Polska) przeciwko YP i in. o popełnienie różnych przestępstw, zaś z drugiej strony w ramach postępowania toczącego się między tą samą prokuraturą okręgową a M.M. w przedmiocie ustanowienia hipoteki przymusowej na należącej do niego nieruchomości.

Ramy prawne

Konstytucja

- 3 Artykuł 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (zwanej dalej „Konstytucją”) przewiduje:
„Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”.
- 4 Na mocy art. 179 Konstytucji sędziowie są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (Polska) (zwanej dalej „KRS”), na czas nieoznaczony.
- 5 Artykuł 180 Konstytucji stanowi:
„1. Sędziowie są nieusuwalni.
2. Złożenie sędziego z urzędu, zawieszenie w urzędowaniu, przeniesienie do innej siedziby lub na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie.
[...].”
- 6 Artykuł 181 Konstytucji stanowi:
„Sędzia nie może być, bez uprzedniej zgody sądu określonego w ustawie, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. [...]”.

Ustawa o Sądzie Najwyższym

- 7 Ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5) między innymi utworzono w Sądzie Najwyższym (Polska) nową izbę o nazwie Izba Dyscyplinarna (zwaną dalej „Izbą Dyscyplinarną”), wskazaną w art. 3 pkt 5 tej ustawy.
- 8 Ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r., poz. 190), która weszła w życie w dniu 14 lutego 2020 r., zmieniono ustawę o Sądzie Najwyższym, w szczególności poprzez dodanie nowego pkt 1a w art. 27 § 1 tej ostatniej ustawy.

9 Zgodnie z art. 27 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym w zmienionym w ten sposób brzmieniu:

„Do właściwości Izby Dyscyplinarnej należą sprawy:

1) dyscyplinarne:

[...]

b) rozpatrywane przez Sąd Najwyższy w związku z postępowaniami dyscyplinarnymi prowadzonymi na podstawie ustaw:

[...]

– z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych [(Dz.U. z 2001 r., nr 98, poz. 1070)],

– [...]

[...]

1a) o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury;

[...]”.

Prawo o ustroju sądów powszechnych

10 Artykuł 41b ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o której mowa w pkt 9 niniejszego wyroku, zmienionej ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r., o której mowa w pkt 8 tego wyroku (zwanej dalej „p.u.s.p.”), stanowi:

„§ 1. Organem właściwym do rozpatrzenia skargi lub wniosku, dotyczących działalności sądu, jest prezes sądu.

[...]

§ 3. Organem właściwym do rozpatrzenia skargi dotyczącej działalności prezesa sądu rejonowego jest prezes sądu okręgowego, działalności prezesa sądu okręgowego – prezes sądu apelacyjnego, a działalności prezesa sądu apelacyjnego – [KRS]”.

11 Artykuł 42a p.u.s.p. stanowi:

„§ 1. W ramach działalności sądów lub organów sądów niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa.

§ 2. Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez sąd powszechny lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości”.

12 Artykuł 47a § 1 tej ustawy przewiduje:

„Sprawy są przydzielane sędziom i asesorum sądowym losowo, w ramach poszczególnych kategorii spraw, chyba że sprawa podlega przydziałowi sędziemu pełniącemu dyżur”.

13 Artykuł 47b tej ustawy stanowi:

„§ 1. Zmiana składu sądu może nastąpić tylko w przypadku niemożności rozpoznania sprawy w dotychczasowym składzie albo długotrwałej przeszkody w rozpoznaniu sprawy w dotychczasowym składzie. Przepis art. 47a stosuje się odpowiednio.

[...]

§ 3. Decyzje w sprawach, o których mowa w § 1 [...], podejmuje prezes sądu albo upoważniony przez niego sędzia.

[...]”.

14 Zgodnie z art. 80 p.u.s.p.:

„§ 1. Sędzia nie może być zatrzymany ani pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego. [...]

[...]

§ 2c. Sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jeżeli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa. Uchwała zawiera rozstrzygnięcie w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wraz z uzasadnieniem.

[...]”.

15 Artykuł 107 § 1 tej ustawy brzmi następująco:

„Sędzia odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia służbowe (dyscyplinarne), w tym za:

[...]

2) działania lub zaniechania mogące uniemożliwić lub istotnie utrudnić funkcjonowanie organu wymiaru sprawiedliwości;

3) działania kwestionujące istnienie stosunku służbowego sędziego, skuteczność powołania sędziego, lub umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej;

[...]”.

16 Zgodnie z art. 110 § 2a tej ustawy:

„[...] W sprawach, o których mowa w art. 80 [...], orzeka w pierwszej instancji Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego Izby Dyscyplinarnej, a w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej”.

17 Artykuł 129 §§ 1–3 wspomnianej ustawy stanowi:

„§ 1. Sąd dyscyplinarny może zawiesić w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne [...], a także jeżeli wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej.

§ 2. Jeżeli sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego, z urzędu zawiesza sędziego w czynnościach służbowych.

§ 3. Sąd dyscyplinarny, zawieszając sędziego w czynnościach służbowych, obniża w granicach od 25 % do 50 % wysokość jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia; [...]”.

Kodeks karny

18 Artykuł 241 § 1 kodeksu karnego (zwanego dalej „k.k.”) stanowi, że „[k]to bez zezwolenia rozpowszechnia publicznie wiadomości z postępowania przygotowawczego, zanim zostały ujawnione w postępowaniu sądowym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”.

Kodeks postępowania karnego

19 Artykuł 439 § 1 kodeksu postępowania karnego stanowi:

„Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyla zaskarżone orzeczenie, jeżeli:

1) w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40;

2) sąd był nienależycie obsadzony lub którykolwiek z jego członków nie był obecny na całej rozprawie;

[...]”.

Postępowania główne i pytania prejudycjalne

Sprawa C-615/20

20 Aktem oskarżenia z dnia 7 lutego 2017 r., wniesionym do Sądu Okręgowego w Warszawie (Polska), Prokuratura Okręgowa w Warszawie oskarżyła YP i trzynastu innych oskarżonych o szereg czynów popełnionych na szkodę 229 pokrzywdzonych. Sprawa ta została przydzielona jednoosobowemu składowi tego sądu, w którym zasiadał sędzia I.T. Akta sprawy w postępowaniu głównym liczą łącznie 197 tomów, a przed tym sędzią odbyło się przeszło 100 terminów rozprawy głównej, podczas których przesłuchano oskarżonych, pokrzywdzonych i ponad 150 świadków.

W dniu wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie C-615/20 postępowanie znajdowało się w fazie końcowej, ponieważ do przesłuchania pozostało jedynie kilku świadków i biegłych.

- 21 W dniu 14 lutego 2020 r. Prokuratura Krajowa Wydział Spraw Wewnętrznych (Polska) skierowała do Izby Dyscyplinarnej wnioski o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego I.T. do odpowiedzialności karnej za to, że „w dniu 18 grudnia 2017 r. w Warszawie, jako funkcjonariusz publiczny, [...] publicznie nie dopełnił obowiązków służbowych [...] i przekroczył swoje uprawnienia [...] w ten sposób, że zezwolił przedstawicielom środków masowego przekazu na utrwalanie obrazu i dźwięku podczas posiedzenia Sądu Okręgowego w Warszawie [...] oraz ogłoszenia postanowienia w tej sprawie i jego ustnych motywów, w wyniku czego ujawnił osobom nieuprawnionym, bez wymaganego przepisami prawa zezwolenia osoby uprawnionej, wiadomości z postępowania przygotowawczego Prokuratury Okręgowej w Warszawie [...], które to informacje uzyskał w związku z wykonywaniem czynności służbowych, czym działał na szkodę interes[u] publicznego, to jest o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 266 § 2 k.k. i art. 241 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.”.
- 22 W dniu 9 czerwca 2020 r. Izba Dyscyplinarna, orzekająca jako organ pierwszej instancji w składzie jednego sędziego, nie uwzględniła tego wniosku. W następstwie zażalenia złożonego przez Prokuraturę Krajową izba ta, orzekając w drugiej instancji w składzie trzech sędziów, uchwałą z dnia 18 listopada 2020 r. (zwaną dalej „sporną uchwałą”) zezwoliła na pociągnięcie sędziego I.T. do odpowiedzialności karnej, zawiesiła go w czynnościach służbowych i obniżyła wysokość jego wynagrodzenia o 25 % na czas trwania tego zawieszenia.
- 23 Sąd odsyłający, którym jest skład orzekający Sądu Okręgowego w Warszawie prowadzący aktualnie postępowanie karne, o którym mowa w pkt 20 niniejszego wyroku, i w którym zasiada jednoosobowo sędzia I.T., wskazuje, że sporna uchwała może stanowić przeszkodę dla dalszego prowadzenia tego postępowania przez ów skład orzekający.
- 24 W tych okolicznościach Sąd Okręgowy w Warszawie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
  - „1) Czy prawo Unii – w szczególności art. 47 [karty praw podstawowych] i wyrażone w nim prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem oraz prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy – należy interpretować w ten sposób, że pozostaje on w sprzeczności z przepisami prawa krajowego [takimi jak art. 80, art. 110 § 2a i art. 129 p.u.s.p. oraz art. 27 § 1 pkt 1a ustawy o Sądzie Najwyższym], umożliwiającymi [Izbie Dyscyplinarnej] uchylenie immunitetu i zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych, a tym samym faktyczne odsunięcie sędziego od orzekania w przydzielonych mu sprawach, zwłaszcza że:
    - a) [Izba Dyscyplinarna] nie stanowi »sądu« w rozumieniu art. 47 [karty praw podstawowych], art. 6 [europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r.] oraz art. 45 ust. 1 [Konstytucji] [wyrok z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982];
    - b) członkowie [Izby Dyscyplinarnej] charakteryzują się szczególnie silnymi powiązaniem z władzą ustawodawczą i wykonawczą (postanowienie z dnia 8 kwietnia 2020 r., Komisja/Polska, C-791/19 R, EU:C:2020:277);

- c) Rzeczpospolitą Polską zobowiązano do zawieszenia stosowania niektórych przepisów [ustawy o Sądzie Najwyższym] dotyczących [Izby Dyscyplinarnej] oraz do powstrzymywania się od przekazania spraw zawisłych przed tą izbą do rozpoznania przez skład, który nie spełnia wymogów niezależności (postanowienie z dnia 8 kwietnia 2020 r., Komisja/Polska, C-791/19 R, EU:C:2020:277).
- 2) Czy prawo Unii – w szczególności art. 2 TUE i wyrażoną w nim wartość państwa prawnego oraz wymogi skutecznej ochrony sądowej wynikające z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE – należy interpretować w ten sposób, że »przepisy regulujące system środków dyscyplinarnych w stosunku do osób, którym powierzono zadanie sądenia« obejmują również przepisy dotyczące pociągnięcia do odpowiedzialności karnej lub pozbawienia wolności (zatrzymania) sędziego sądu krajowego, takie jak art. 181 [Konstytucji] w związku z art. 80 i 129 [p.u.s.p.], zgodnie z którymi:
- a) pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub pozbawienie wolności (zatrzymanie) sędziego sądu krajowego, co do zasady na wniosek prokuratora, wymaga zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego;
  - b) sąd dyscyplinarny – zezwalając na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub pozbawienie wolności (zatrzymanie) sędziego sądu krajowego – może (a w niektórych przypadkach ma obowiązek) zawiesić tego sędziego w czynnościach służbowych;
  - c) zawieszając sędziego sądu krajowego w czynnościach służbowych, sąd dyscyplinarny ma jednocześnie obowiązek obniżyć wynagrodzenie tego sędziego, w granicach określonych przez te przepisy, na czas trwania zawieszenia?
- 3) Czy prawo Unii – w szczególności przepisy przywołane w [pytaniu drugim] – należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniom państwa członkowskie[go], takim jak art. 110 § 2a p.u.s.p. i art. 27 § 1 pkt 1a [ustawy o Sądzie Najwyższym], zgodnie z którymi sprawy dotyczące zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub pozbawienie wolności (zatrzymanie) sędziego sądu krajowego należą, zarówno w pierwszej, jak i w drugiej instancji, do wyłącznej właściwości organu takiego jak Izba Dyscyplinarna, biorąc w szczególności pod uwagę (pojedynczo lub łącznie), że:
- a) utworzenie Izby Dyscyplinarnej zbiegło się w czasie ze zmianą zasad wyłaniania członków organu, takiego jak [KRS], który bierze udział w procesie powoływania sędziów i na którego wniosek zostali powołani wszyscy członkowie Izby Dyscyplinarnej;
  - b) ustawodawca krajowy wyłączył możliwość przeniesienia do Izby Dyscyplinarnej urzędujących sędziów sądu krajowego ostatej instancji, takiego jak Sąd Najwyższy, w którego strukturach funkcjonuje ta izba, wobec czego w Izbie Dyscyplinarnej zasiadać mogą jedynie nowi członkowie powołani na wniosek KRS w zmienionym składzie;
  - c) Izba Dyscyplinarna charakteryzuje się szczególnie wysokim stopniem autonomii w ramach Sądu Najwyższego;
  - d) Sąd Najwyższy, w orzeczeniach wydanych w wykonaniu wyroku z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego) (C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982), potwierdził, że KRS w zmienionym składzie nie jest organem niezależnym od władzy ustawodawczej i wykonawczej oraz że Izba Dyscyplinarna nie stanowi »sądu« w rozumieniu art. 47 [karty praw podstawowych], art. 6 [europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r.] oraz art. 45 ust. 1 [Konstytucji];

- e) wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub pozbawienie wolności (zatrzymanie) sędziego sądu krajowego pochodzi, co do zasady, od prokuratora, którego przełożonym służbowym jest organ władzy wykonawczej, taki jak Minister Sprawiedliwości, który może wydawać prokuratorom wiążące polecenia dotyczące treści czynności procesowych, a jednocześnie członkowie Izby Dyscyplinarnej oraz KRS w zmienionym składzie wykazują, jak stwierdził Sąd Najwyższy w orzeczeniach, o których mowa w [pytaniu trzecim lit. d)], szczególnie silne powiązania z władzą ustawodawczą i wykonawczą – wobec czego Izba Dyscyplinarna nie może być uznana za podmiot trzeci w stosunku do strony postępowania;
- f) Rzeczpospolita Polska została zobowiązana do zawieszenia stosowania niektórych przepisów [ustawy o Sądzie Najwyższym] dotyczących Izby Dyscyplinarnej oraz do powstrzymania się od przekazania spraw zawisłych przed tą izbą do rozpoznania przez skład, który nie spełnia wymogów niezależności, zgodnie z postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2020 r., Komisja/Polska (C-791/19 R, EU:C:2020:277)?
- 4) Czy w razie wydania zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego sądu krajowego oraz zawieszenia tego sędziego w czynnościach służbowych z jednoczesnym obniżeniem jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia prawo Unii – w szczególności przepisy przywołane w pytaniu [drugim] oraz zasady: pierwszeństwa, lojalnej współpracy, o której mowa w art. 4 ust. 3 TUE, i pewności prawa – należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie przyznaniu mocy wiążącej takiemu zezwoleniu, w szczególności w zakresie zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych, jeżeli zostało ono wydane przez organ taki jak Izba Dyscyplinarna – wobec czego:
- a) wszelkie organy państwa (w tym sąd odsyłający, w składzie którego zasiada sędzia objęty tym zezwoleniem, jak również organy mające kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składu sądu krajowego) mają obowiązek pominąć to zezwolenie i umożliwić sędziemu sądu krajowego, wobec którego zostało ono wydane, zasiadanie w składzie orzekającym tego sądu,
- b) sąd, w składzie którego zasiada sędzia objęty tym zezwoleniem, stanowi sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy, względnie sąd niezależny i bezstronny, i może w związku z tym rozstrzygać – jako »sąd« – kwestie dotyczące stosowania lub wykładni prawa Unii?”
- 25 W uwagach na piśmie YP, Prokuratura Okręgowa w Warszawie i Komisja Europejska wskazali, że zażalenie złożone przez Prokuraturę Okręgową na postanowienie odsyłające w sprawie C-615/20 zostało oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 lutego 2021 r., który uznał, że sporna uchwała może nie mieć charakteru orzeczenia sądowego ze względu na to, iż została podjęta przez Izbę Dyscyplinarną, która nie stanowi niezawisłego sądu.

Sprawa C-671/20

- 26 Prokuratura Okręgowa w Warszawie postawiła M.M. zarzuty popełnienia szeregu przestępstw, w tym niezgłoszenia wniosku o upadłość spółki, udaremnienia zaspokojenia wierzycieli, niezłożenia sprawozdania finansowego spółki i oszustwa bankowego.
- 27 W tym kontekście prokurator postanowieniem z dnia 9 czerwca 2020 r. zarządził ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości należącej do M.M. i jego małżonki w celu zabezpieczenia grożącej mu kary grzywny oraz konieczności uiszczenia kosztów sądowych, na które to postanowienie M.M. wniósł zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – sądu, w którym sprawa z tego zażalenia została przydzielona sędziemu I.T.

- 28 W następstwie podjęcia spornej uchwały, na mocy której między innymi zawieszono sędziego I.T. w czynnościach służbowych, prezes Sądu Okręgowego w Warszawie wydał w dniu 24 listopada 2020 r. na podstawie art. 47b §§ 1, 3 p.u.s.p. zarządzenie, w którym polecił Przewodniczącej Wydziału, w którym orzekał sędzia I.T., zmianę składów sądu w sprawach, które zostały przydzielone temu sędziemu, z wyjątkiem sprawy, w której sędzia ten zwrócił się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym będącym przedmiotem sprawy C-615/20. W konsekwencji Przewodnicząca Wydziału wydała zarządzenie o ponownym przydziale spraw przydzielonych sędziemu I.T. przy użyciu narzędzia informatycznego, zgodnie z art. 47a i art. 47b § 3 p.u.s.p. Wśród tych spraw była również sprawa, o której mowa w pkt 27 niniejszego wyroku.
- 29 Zdaniem sądu odsyłającego, czyli innego orzekającego jednoosobowo składu Sądu Okręgowego w Warszawie, któremu przydzielono tę sprawę, sekwencja tych zdarzeń wskazuje, że prezes tego sądu uznał moc wiążącą spornej uchwały i stwierdził, iż zawieszenie sędziego I.T. w czynnościach służbowych skutkuje brakiem możliwości rozpoznania sprawy przez tego sędziego, względnie stanowi długotrwałą przeszkodę w takim rozpoznaniu sprawy w rozumieniu art. 47b § 1 p.u.s.p.
- 30 W tych okolicznościach Sąd Okręgowy w Warszawie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy prawo Unii – w szczególności art. 2 TUE i wyrażoną w nim wartość państwa prawnego, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasady: pierwszeństwa, lojalnej współpracy i pewności prawa – należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie stosowaniu uregulowania państwa członkowskiego, takiego jak art. 41b [§§ 1, 3 p.u.s.p.], w taki sposób, że prezes sądu może – samodzielnie i bez kontroli sądowej – podjąć decyzję o zmianie składu sądu na skutek wydania przez organ, taki jak Izba Dyscyplinarna, zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego pierwotnie wyznaczonego składu sądu [sędzia sądu okręgowego], które obejmuje obligatoryjne zawieszenie tego sędziego w czynnościach służbowych, z czym wiąże się w szczególności zakaz zasiadania tego sędziego w składach sądu w sprawach, do których został wyznaczony, w tym także w tych sprawach, do których został wyznaczony przed wydaniem wspomnianego zezwolenia?
- 2) Czy prawo Unii – w szczególności przepisy przytoczone w pytaniu [pierwszym] – należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie:
- a) uregulowaniom państwa członkowskiego, takim jak art. 42a [§§ 1, 2] oraz art. 107 § 1 pkt 3 [p.u.s.p.], które zakazują sądowi krajowemu oceny – w toku kontroli spełniania przez ten sąd wymogów ustanowienia uprzednio na mocy ustawy – mocy wiążącej i okoliczności prawnych zezwolenia Izby Dyscyplinarnej, o którym mowa w pytaniu [pierwszym], będących bezpośrednią przyczyną zmiany składu sądu, przewidując jednocześnie, że próba takiego badania stanowi podstawę odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego?
- b) orzecznictwu organu krajowego, takiego jak Trybunał Konstytucyjny [(Polska)], zgodnie z którym akty organów krajowych, takich jak Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i [KRS], w zakresie powoływania osób do organu, takiego jak Izba Dyscyplinarna, nie podlegają kontroli sądowej, w tym kontroli z punktu widzenia prawa Unii – niezależnie od powagi i stopnia naruszenia – a akt powołania osoby na stanowisko sędziowskie ma charakter ostateczny i niewzruszalny?

- 3) Czy prawo Unii – w szczególności przepisy przytoczone w pytaniu [pierwszym] – należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie przyznaniu mocy wiążącej zezwoleniu, o którym mowa w pytaniu [pierwszym], w szczególności w zakresie zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych, z uwagi na wydanie go przez organ, taki jak Izba Dyscyplinarna, wobec czego:
- a) wszelkie organy państwa (w tym sąd odsyłający, jak również organy mające kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składu sądu krajowego, w szczególności prezes sądu) mają obowiązek pominąć to zezwolenie i umożliwić sędziemu sądu krajowego, wobec którego zezwolenie to zostało wydane, zasiadanie w składzie orzekającym tego sądu;
  - b) sąd, w składzie którego nie zasiada sędzia pierwotnie wyznaczony do jej rozpoznania – wyłącznie z powodu objęcia tego sędziego wspomnianym zezwoleniem – nie stanowi sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy i nie może w związku z tym rozstrzygać, jako »sąd«, kwestii dotyczących stosowania lub wykładni prawa Unii?
- 4) Czy znaczenie dla odpowiedzi na powyższe pytania ma fakt, że Izba Dyscyplinarna i Trybunał Konstytucyjny nie gwarantują skutecznej ochrony sądowej z uwagi na brak niezawisłości i stwierdzone naruszenia przepisów dotyczących powoływania ich członków?”.

Postępowanie przed Trybunałem

- 31 Dwa odrębne składy orzekające Sądu Okręgowego w Warszawie, które wystąpiły z rozpatrywanymi tu odesłaniami prejudycjalnymi (zwane dalej „sądami odsyłającymi”), wniosły o rozpoznanie tych odesłań w trybie przyspieszonym na podstawie art. 105 regulaminu postępowania przed Trybunałem. Na poparcie tych wniosków sądy odsyłające podniosły w istocie, że zastosowanie takiej procedury jest w tych sprawach uzasadnione, ponieważ odpowiedzi na zadane pytania mogą mieć wpływ nie tylko na ich odpowiedni skład, lecz również na sytuację sędziów innych niż sędzia I.T., w stosunku do których Izba Dyscyplinarna zastosowała lub zamierza zastosować środki analogiczne do sprornej uchwały.
- 32 Artykuł 105 § 1 regulaminu postępowania przewiduje, że na wniosek sądu odsyłającego lub w wyjątkowych przypadkach z urzędu, jeżeli charakter sprawy wymaga niezwłocznego rozstrzygnięcia, prezes Trybunału może postanowić, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, o rozpatrzeniu odesłania prejudycjalnego w trybie przyspieszonym.
- 33 Należy przypomnieć, że taki tryb przyspieszony stanowi instrument proceduralny służący zaradzeniu nadzwyczaj pilnej sytuacji. Ponadto z orzecznictwa Trybunału wynika również, że tryb przyspieszony może nie podlegać zastosowaniu, gdy delikatny i złożony charakter problemów prawnych, które rodzą się w związku z daną sprawą, jest trudny do pogodzenia z zastosowaniem takiego trybu, zwłaszcza gdy nie wydaje się właściwe skrócenie pisemnego etapu postępowania przed Trybunałem [wyrok z dnia 6 października 2021 r., W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie), C-487/19, EU:C:2021:798, pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 34 W niniejszej sprawie postanowieniami z dnia 9 grudnia 2020 r. i 21 stycznia 2021 r. prezes Trybunału postanowił, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, nie uwzględniać wniosków, o których mowa w pkt 31 niniejszego wyroku.

- 35 O ile bowiem zadane pytania dotyczą podstawowych postanowień prawa Unii, o tyle mają one złożony i delikatny charakter i wpisują się w krajowy kontekst proceduralny, który sam w sobie jest stosunkowo skomplikowany, w związku z czym nie powinny podlegać procedurze stanowiącej odstępstwo od zwykłych przepisów proceduralnych. Ponadto uwzględniono również fakt, że inne zawisłe przed Trybunałem sprawy, w których podniesiono kwestie analogiczne do tych, które poruszane są w niniejszych sprawach, znajdowały się już na zaawansowanym etapie postępowania.
- 36 Niemniej we wspomnianych postanowieniach z dnia 9 grudnia 2020 r. i 21 stycznia 2021 r. prezes Trybunału zdecydował o rozpoznaniu niniejszych spraw w pierwszej kolejności, zgodnie z art. 53 § 3 regulaminu postępowania. Ponadto we wskazanym powyżej postanowieniu z dnia 21 stycznia 2021 r. sprawy C-615/20 i C-671/20 zostały połączone do celów pisemnego i ustnego etapu postępowania oraz wydania wyroku.
- 37 Po zakończeniu pisemnego etapu postępowania w tych sprawach postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 28 października 2021 r. sprawy te zostały zawieszono do czasu zakończenia pisemnego etapu postępowania w sprawie C-204/21, Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów), ze względu na ścisły związek między kwestiami poruszonymi w tych trzech sprawach. Gdy zakończenie to nastąpiło, postępowanie w niniejszych sprawach połączonych zostało podjęte w dniu 23 lutego 2022 r.

W przedmiocie dopuszczalności wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 38 Rząd polski i Prokuratura Okręgowa w Warszawie twierdzą, że wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym są z różnych powodów niedopuszczalne.
- 39 W pierwszej kolejności podnoszą one, że ponieważ postępowania główne są regulowane wyłącznie przez krajowe prawo karne, które należy do kompetencji wyłącznej państw członkowskich, postępowania te mają charakter czysto wewnętrzny i nie mają żadnego związku z postanowieniami prawa Unii, których dotyczą pytania skierowane do Trybunału. Jeżeli chodzi w szczególności o akt taki jak sporna uchwała, z art. 5 TUE oraz z art. 3 i 4 TFUE wynika wobec tego, że wyłącznie w gestii państw członkowskich leży decyzja o tym, czy przyznać sędziom immunitet w sprawach karnych, a jeżeli owe państwa się na to zdecydują, to są one także wyłącznie właściwe do określenia zakresu i procedury ewentualnego uchylenia tego immunitetu oraz konsekwencji związanych z takim uchyleniem.
- 40 W tym względzie należy, po pierwsze, przypomnieć, że chociaż organizacja wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich – w szczególności ustanowienie, skład, kompetencje i funkcjonowanie sądów krajowych, a także stanowienie przepisów krajowych regulujących proces powołania sędziów lub norm mających zastosowanie do statusu sędziów i pełnienia przez nich urzędu, takich jak zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów lub przesłanki uchylenia ich immunitetu lub zawieszenia ich w czynnościach służbowych – należy do kompetencji tych państw członkowskich, to przy wykonywaniu tej kompetencji mają one obowiązek dotrzymywać zobowiązań wynikających dla nich z prawa Unii, a w szczególności z art. 2 i 19 TUE [zob. podobnie wyroki: z dnia 15 lipca 2021 r., Komisja/Polska (System odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów), C-791/19, EU:C:2021:596, pkt 56, 60–95 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 22 lutego 2022 r., RS (Skutki wyroków sądu konstytucyjnego), C-430/21, EU:C:2022:99, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 41 Po drugie, należy stwierdzić, że argumenty przywołane w pkt 39 niniejszego wyroku odnoszą się zasadniczo do zakresu, a zatem i wykładni postanowień prawa Unii, których dotyczą pytania prejudycjalne, a także do skutków, jakie mogą wynikać z tych postanowień, w szczególności ze względu na przysługujące temu prawu pierwszeństwo. Tego rodzaju argumenty, które dotyczą istoty postawionych pytań, nie mogą zatem, z natury rzeczy, prowadzić do ich niedopuszczalności (zob. podobnie wyrok z dnia 16 listopada 2021 r., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i in., od C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931, pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 42 W drugiej kolejności rząd polski i Prokuratura Okręgowa w Warszawie stoją na stanowisku, że wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym są niedopuszczalne, ponieważ odpowiedzi Trybunału na zadane pytania nie są niezbędne do rozstrzygnięcia spraw w postępowaniach głównych, a w szczególności nie mogą prowadzić do wydania orzeczeń, które sądy odsyłające byłyby uprawnione wydać w kontekście tych postępowań.
- 43 Zdaniem rządu polskiego żaden z tych sądów nie ma możliwości podważenia spornej uchwały. Ponadto, nawet gdyby Trybunał pozwolił jednemu z rzeczonych sądów pominąć tę uchwałę, to żaden z tych sądów nie dysponuje na gruncie prawa krajowego jakąkolwiek podstawą proceduralną, która pozwoliłaby im ponownie przydzielić sprawy w postępowaniach głównych sędziemu, który był pierwotnie do nich przypisany.
- 44 Ten sam rząd uważa, że przedstawione pytania prejudycjalne są w rzeczywistości relewantne jedynie dla potrzeb postępowania karnego toczącego się przeciwko sędziemu I.T. Ewentualne wątpliwości dotyczące wykładni przepisów prawa Unii, takich jak te przywołane przez sądy odsyłające, powinny być bowiem rozważane w ramach tego postępowania karnego, w którym dany sędzia ma status strony, a nie w kontekście spraw w postępowaniach głównych, które zostały mu losowo przydzielone przed zawieszeniem go w czynnościach służbowych na mocy spornej uchwały. Na rozprawie przed Trybunałem rząd polski podniósł, że analizę tę potwierdziły w międzyczasie wnioski płynące z pkt 60 i 71 wyroku z dnia 22 marca 2022 r., Prokurator Generalny i in. (Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego – Powołanie) (C-508/19, EU:C:2022:201).
- 45 Ze swej strony Prokuratura Okręgowa w Warszawie utrzymuje w odniesieniu do postępowania głównego w sprawie C-615/20, że postanowienie o zawieszeniu tego postępowania wydane przez sąd odsyłający w tej sprawie uniemożliwia jego zakończenie poprzez wydanie wyroku przez ten sąd w jego obecnym składzie oraz że w przypadku wyznaczenia nowego składu orzekającego przyczyna tego zawieszenia ustanie, ponieważ sporna uchwała dotyczy wyłącznie sędziego I.T. Jeśli chodzi o postępowanie główne w sprawie C-671/20, zawieszenie sędziego I.T. w czynnościach służbowych stanowi długotrwałą przeszkodę w przeprowadzeniu tego postępowania, co słusznie uzasadnia ponowne przydzielenie sprawy będącej jego przedmiotem w celu zapewnienia sprawności postępowania w poszanowaniu praw zainteresowanych podmiotów prawa.
- 46 W tym względzie należy jednak zauważyć, że oba sądy odsyłające są w niniejszej sprawie skonfrontowane, w kontekście prowadzonych przez nie postępowań głównych, z kwestiami o charakterze proceduralnym, które należy rozpoznać *in limine litis* i których rozstrzygnięcie zależy od wykładni postanowień i zasad prawa Unii, których dotyczą pytania prejudycjalne. W sprawie C-615/20 zadane pytania mają bowiem w istocie na celu ustalenie, czy w świetle tych postanowień i zasad prawa Unii sędzia orzekający jednoosobowo, który stanowi sąd odsyłający, pozostaje uprawniony do dalszego rozpoznania sprawy w postępowaniu głównym mimo spornej uchwały, na mocy której został zawieszony w czynnościach służbowych. Co się tyczy pytań w sprawie C-671/20, zmierzają one w istocie do ustalenia, czy w świetle tych samych postanowień

i zasad prawa Unii sąd odsyłający w tej sprawie może, nie stwarzając ryzyka pociągnięcia do odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego zasiadającego jednoosobowo w jego składzie, uznać tę uchwałę za pozbawioną mocy wiążącej, co skutkowałoby tym, że sąd ten nie byłby uprawniony do rozpoznania sprawy w postępowaniu głównym, która to sprawa została przydzielona mu w następstwie wspomnianej uchwały, oraz czy w związku z tym rzeczoną sprawę należy ponownie przydzielić sędziemu pierwotnie ją rozpoznającemu.

- 47 Otóż, jak wynika z orzecznictwa Trybunału, pytania prejudycjalne mające na celu umożliwienie sądowi odsyłającemu rozstrzygnięcie *in limine litis* trudności o charakterze proceduralnym, takich jak kwestie związane z jego własną właściwością do rozpoznania zawisłej przed nim sprawy lub też ze skutkami prawnymi, jakie należy przypisać orzeczeniu sądowemu stanowiącemu potencjalnie przeszkodę dla dalszego rozpoznania takiej sprawy przez ten sąd, są dopuszczalne na gruncie art. 267 TFUE [zob. podobnie wyroki: z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, pkt 100, 112, 113 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 6 października 2021 r., W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie), C-487/19, EU:C:2021:798, pkt 93, 94; a także z dnia 16 listopada 2021 r., Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim i in., od C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931, pkt 47–49].
- 48 W tym względzie należy zauważyć, że w odróżnieniu od sprawy, w której zapadł wyrok z dnia 22 marca 2022 r., Prokurator Generalny i in. (Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego – Powołanie) (C-508/19, EU:C:2022:201), na który powołał się rząd polski, postępowania główne w niniejszych sprawach połączonych są całkowicie niezwiązane z postępowaniem karnym wszczętym przeciwko sędziemu odsyłającemu w sprawie C-615/20 i w żaden sposób nie mają charakteru posiłkowego w rozumieniu pkt 71 tego wyroku. W konsekwencji wniosków płynących z tego wyroku nie można przenieść na grunt postępowań głównych w niniejszych sprawach.
- 49 W świetle całości powyższych rozważań rozpatrywane tu wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym są dopuszczalne.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytań od pierwszego do trzeciego w sprawie C-615/20

- 50 Poprzez pytania od pierwszego do trzeciego, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający w sprawie C-615/20 dąży w istocie do ustalenia, czy art. 2, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 karty praw podstawowych należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym przyznającym organowi, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane, właściwość do zezwalania na pociągnięcie sędziego sądu powszechnego do odpowiedzialności karnej oraz – w razie wydania uchwały zezwalającej – do zawieszenia danego sędziego w czynnościach służbowych i obniżenia jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia.
- 51 W tym względzie należy na wstępie zauważyć, że od czasu wystąpienia z rozpatrywanymi tu wnioskami o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym Trybunał, do którego Komisja wniosła przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, orzekł – z powodów przedstawionych w pkt 91–103 wyroku z dnia 5 czerwca 2023 r., Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów) [C-204/21, zwanego dalej „wyrokiem Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów)”, EU:C:2023:442], i co wynika

z pkt 1 sentencji tego wyroku – że powierzając Izbie Dyscyplinarnej, której niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane, uprawnienia do orzekania w sprawach mających bezpośredni wpływ na status sędziów i asesorów sądowych i pełnienie przez nich urzędu, takich jak sprawy o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziów i asesorów sądowych, to państwo członkowskie uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE.

- 52 W szczególności Trybunał podkreślił w pkt 101 wspomnianego wyroku, że już sama perspektywa narażenia sędziów na ryzyko wystąpienia o zezwolenie na pociągnięcie ich do odpowiedzialności karnej i uzyskania tego zezwolenia w postępowaniu przed organem, którego niezależność nie jest zagwarantowana, może negatywnie wpłynąć na niezawisłość tych sędziów oraz że odnosi się to również do ryzyka, iż taki organ będzie decydował o ewentualnym zawieszeniu ich w czynnościach służbowych i o obniżeniu ich wynagrodzenia.
- 53 W pkt 102 tego wyroku Trybunał przypomniał, że w pkt 112 wyroku z dnia 15 lipca 2021 r., Komisja/Polska (System odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów) (C-791/19, EU:C:2021:596), stwierdził już, iż ze względów przedstawionych w pkt 89–110 tego ostatniego wyroku niezawisłość i bezstronność Izby Dyscyplinarnej nie są zagwarantowane.
- 54 Tymczasem w niniejszym wypadku z postanowienia odsyłającego wynika, że sporna uchwała, na mocy której zezwolono na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej orzekającego jednoosobowo sędziego stanowiącego sąd odsyłający w sprawie C-615/20, czyli sąd powszechny, który na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE może być umocowany do orzekania w kwestiach związanych ze stosowaniem lub z wykładnią prawa Unii, i zawieszono tego sędziego w czynnościach służbowych z jednoczesnym obniżeniem jego wynagrodzenia, została wydana na podstawie przepisów krajowych uznanych przez Trybunał w wyroku Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów) za niezgodne z powyższym postanowieniem prawa Unii w zakresie, w jakim powierzają one uprawnienie do wydawania aktów takich jak ta uchwała organowi, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane.
- 55 Ustalenia zawarte w pkt 91–103 wyroku Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów), które leżą u podstaw stwierdzenia uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w pkt 1 sentencji tego wyroku, wystarczają zatem do udzielenia odpowiedzi na pytania od pierwszego do trzeciego w sprawie C-615/20, bez konieczności dokonywania w tej sprawie wykładni art. 2 TUE i art. 47 karty praw podstawowych oraz badania pozostałych elementów oceny wymienionych w pytaniach pierwszym i trzecim.
- 56 W tym kontekście przypomnienia wymaga także, że na mocy art. 260 ust. 1 TFUE, jeżeli Trybunał stwierdza, iż państwo członkowskie uchybiło zobowiązaniom, które na nim ciążyą na mocy traktatów, państwo to jest zobowiązane do podjęcia środków, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału mającego powagę rzeczy osądzonej w odniesieniu do kwestii faktycznych i prawnych, które rzeczywiście lub siłą rzeczy zostały rozstrzygnięte w danym orzeczeniu sądowym (wyrok z dnia 10 marca 2022 r., Grossmania, C-177/20, EU:C:2022:175, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 57 O ile zatem organy danego państwa członkowskiego uczestniczące w sprawowaniu władzy ustawodawczej są zobowiązane do zmiany uregulowania krajowego, które było przedmiotem wyroku w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, w taki sposób, aby dostosować je do wymogów prawa Unii, o tyle sądy tego państwa członkowskiego są ze swej strony zobowiązane do zapewnienia poszanowania wyroku w ramach wykonywania swoich

zadań, co oznacza między innymi, że do tych sądów należy, na mocy powagi, która przysługuje wspomnianemu wyrokowi, uwzględnienie, w stosownych przypadkach, elementów prawnych w nim ustalonych w celu określenia zakresu przepisów prawa Unii, które powinny stosować (wyrok z dnia 10 marca 2022 r., Grossmania, C-177/20, EU:C:2022:175, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 58 Z powyższego wynika, że sąd odsyłający w sprawie C-615/20 jest w tym wypadku zobowiązany wyciągnąć w sprawie w postępowaniu głównym wszelkie konsekwencje wynikające ze wskazanych w pkt 51 i 55 niniejszego wyroku ustaleń zawartych w wyroku Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów).
- 59 W świetle całości powyższych rozważań odpowiedzi na zadane w sprawie C-615/20 pytania od pierwszego do trzeciego winna brzmieć: art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym przyznającym organowi, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane, właściwość do zezwalania na pociągnięcie sędziego sądu powszechnego do odpowiedzialności karnej oraz – w razie wydania uchwały zezwalającej – do zawieszenia danego sędziego w czynnościach służbowych i obniżenia jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia.

W przedmiocie pytania czwartego w sprawie C-615/20

- 60 Poprzez pytanie czwarte sąd odsyłający w sprawie C-615/20 dąży w istocie do ustalenia, czy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasadę pierwszeństwa prawa Unii, zasadę lojalnej współpracy ustanowioną w art. 4 ust. 3 TUE oraz zasadę pewności prawa należy interpretować w ten sposób, że:
- po pierwsze, skład orzekający sądu krajowego, który rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego, w stosunku do którego organ, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane, wydał uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej oraz zawieszającą go w czynnościach służbowych i obniżającą jego wynagrodzenie, może zasadnie odstąpić od stosowania takiej uchwały stojącej na przeszkodzie wykonywaniu przez ten skład kompetencji judykacyjnej w tej sprawie oraz
  - po drugie, organy sądowe mające kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składów orzekających tego sądu krajowego również powinny odstąpić od stosowania tej uchwały stojącej na przeszkodzie dla wykonywania tej kompetencji judykacyjnej przez wspomniany skład orzekający.
- 61 W myśl utrwalonego orzecznictwa zasada pierwszeństwa prawa Unii ustanawia prymat prawa Unii nad prawem państw członkowskich. Zasada ta nakłada zatem na wszystkie organy państw członkowskich obowiązek zapewnienia pełnej skuteczności poszczególnych norm prawa Unii, a prawo państw członkowskich nie może mieć wpływu na skuteczność przyznaną tym różnym normom w obrębie terytorium tych państw [wyrok z dnia 6 października 2021 r., W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie), C-487/19, EU:C:2021:798, pkt 156 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 62 Zasada ta wymaga zatem między innymi, aby sąd krajowy, którego zadaniem jest stosowanie, w ramach swojej właściwości, przepisów prawa Unii, zapewnił pełną skuteczność wymogów tego prawa w zawisłym przed nim sporze, odstępując w razie potrzeby od stosowania, z mocy własnych uprawnień, wszelkich uregulowań lub praktyk krajowych, które są sprzeczne z bezpośrednio

skutecznym przepisem prawa Unii, bez konieczności żądania uprzedniego zniesienia tych uregulowań lub praktyk w drodze ustawodawczej lub w jakimkolwiek innym trybie konstytucyjnym ani bez konieczności oczekiwania na takie zniesienie [zob. wyrok z dnia 22 lutego 2022 r., RS (Skutki wyroków sądu konstytucyjnego), C-430/21, EU:C:2022:99, pkt 53 i przytoczone tam orzecznictwo]. Przestrzeganie tego obowiązku jest w szczególności konieczne do zapewnienia poszanowania równości państw członkowskich wobec traktatów i stanowi wyraz zasady lojalnej współpracy ustanowionej w art. 4 ust. 3 TUE [zob. wyrok z dnia 22 lutego 2022 r., RS (Skutki wyroków sądu konstytucyjnego), C-430/21, EU:C:2022:99, pkt 55 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 63 Otóż Trybunał orzekł, że art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, interpretowany w świetle art. 47 karty praw podstawowych, który nakłada na państwa członkowskie jasny i precyzyjny obowiązek osiągnięcia rezultatu, który jest bezwarunkowy, jeśli chodzi o niezawisłość i bezstronność sądów, do których należy dokonywanie wykładni i stosowanie prawa Unii, oraz o wymóg, ażeby sądy te były uprzednio ustanowione na mocy ustawy, wywołuje skutek bezpośredni, który wiąże się z odstąpieniem od stosowania wszelkich obowiązujących w prawie krajowym przepisów, orzecznictwa lub praktyki sprzecznych z tymi postanowieniami prawa Unii, zgodnie z ich wykładnią dokonaną przez Trybunał [wyrok Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów), pkt 78 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 64 Z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że nawet w braku krajowych środków ustawodawczych, które położyłyby kres uchybieniu stwierdzonemu przez Trybunał, do sądów krajowych należy podjęcie wszelkich działań w celu ułatwienia osiągnięcia pełnej skuteczności prawa Unii zgodnie z wnioskami zawartymi w wyroku stwierdzającym to uchybienie. Ponadto sądy te są zobowiązane, zgodnie z zasadą lojalnej współpracy przewidzianą w art. 4 ust. 3 TUE, do usunięcia sprzecznych z prawem skutków naruszenia prawa Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 10 marca 2022 r., Grossmania, C-177/20, EU:C:2022:175, pkt 38, 63 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 65 W celu dopełnienia obowiązków przypomnianych w pkt 61–64 niniejszego wyroku sąd krajowy powinien odstąpić od stosowania aktu takiego jak sporna uchwała, na mocy którego zawieszono sędziego w czynnościach służbowych z naruszeniem art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, w przypadku gdy z punktu widzenia danej sytuacji procesowej jest to nieodzowne dla zagwarantowania pierwszeństwa prawa Unii [zob. podobnie wyrok z dnia 6 października 2021 r., W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie), C-487/19, EU:C:2021:798, pkt 159, 161].
- 66 Ponieważ ostateczna ocena okoliczności faktycznych oraz zastosowanie i dokonanie wykładni prawa krajowego należy w ramach postępowania, o którym mowa w art. 267 TFUE, wyłącznie do sądu odsyłającego, w gestii tego sądu będzie pozostawało ustalenie, w sposób ostateczny, konkretnych konsekwencji wynikających w postępowaniu głównym w sprawie C-615/20 z przypomnianej w poprzednim punkcie zasady. Jednakże zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunał może na podstawie informacji zawartych w aktach sprawy dostarczyć temu sądowi elementów wykładni prawa Unii, które mogą być dla niego w tym celu przydatne [zob. podobnie wyrok z dnia 2 marca 2021 r., A.B. i in. (Powołanie sędziów Sądu Najwyższego – Odwołanie), C-824/18, EU:C:2021:153, pkt 96 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 67 W tym względzie na rozprawie przed Trybunałem rząd polski poinformował o przyjęciu ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259), która weszła w życie w dniu 15 lipca 2022 r. Zgodnie z wyjaśnieniami

przedstawionymi przez ten rząd nową ustawą w szczególności zniesiono Izbę Dyscyplinarną i wprowadzono przepisy przejściowe, na mocy których każdy sędzia, którego dotyczy uchwała tej izby zezwalająca na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej, ma obecnie możliwość złożenia wniosku o wznowienie postępowania przed nową izbą utworzoną w ramach Sądu Najwyższego na mocy tej ustawy, przy czym izba ta powinna w takim wypadku wydać orzeczenie w przedmiocie takiego wniosku w terminie nieprzekraczającym dwunastu miesięcy.

- 68 Według rządu polskiego istnienie tego nowego środka odwoławczego mogłoby zatem umożliwić sądowi odsyłającemu w sprawie C-615/20 uzyskanie ewentualnej zmiany spornej uchwały, w związku z czym nie ma już powodu, by odstąpić od stosowania tej uchwały w niniejszej sprawie. Zdaniem tego rządu Trybunał sam bowiem podkreślił w pkt 161 wyroku z dnia 6 października 2021 r., W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie) (C-487/19, EU:C:2021:798), że tego rodzaju podejście jest uzasadnione tylko wówczas, gdy jest z punktu widzenia danej sytuacji procesowej nieodzowne dla zagwarantowania pierwszeństwa prawa Unii.
- 69 Niemniej z wyjaśnień przedstawionych w ten sposób przez rząd polski nie wynika, że sporna uchwała przestała wywoływać skutki ze względu na wejście w życie wspomnianej w pkt 67 niniejszego wyroku ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. ani że w związku z tym przeszkoda dla dalszego prowadzenia postępowania głównego przez sąd odsyłający w sprawie C-615/20 w obecnym składzie przestała istnieć. Co się tyczy okoliczności, że dany sędzia ma obecnie możliwość złożenia wniosku o wznowienie postępowania w przedmiocie spornej uchwały przed nowo utworzonym organem, który ma wydać orzeczenie w maksymalnym terminie jednego roku, nie wydaje się ona również, z zastrzeżeniem ostatecznej weryfikacji, której przeprowadzenie należy w tym względzie do sądu odsyłającego, gwarantować, że wspomniana przeszkoda będzie mogła zostać niezwłocznie usunięta – na skutek czynności podjętych ewentualnie przez organy sądowe mające kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składów orzekających sądu krajowego – w sposób pozwalający zapewnić poszanowanie zasady pierwszeństwa prawa Unii.
- 70 Wreszcie, w sytuacji gdy akt taki jak sporna uchwała został przyjęty przez organ niestanowiący niezawisłego i bezstronnego sądu w rozumieniu prawa Unii, nie będzie można skutecznie powoływać się na jakiegokolwiek względy wywodzone z zasady pewności prawa lub mające związek z przywoływaną powagą rzeczy osądzonej tej uchwały celem uniemożliwienia sądowi odsyłającemu i organom sądowym mającym kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składów orzekających sądu krajowego odstąpienia od stosowania takiej uchwały [zob. podobnie wyrok z dnia 6 października 2021 r., W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie), C-487/19, EU:C:2021:798, pkt 160].
- 71 W tym względzie należy w szczególności zauważyć, że postępowanie główne w sprawie C-615/20 zostało zawieszono przez sąd odsyłający do czasu wydania niniejszego wyroku. W tym kontekście dalsze prowadzenie tego postępowania przez sędziego wchodzącego w jednoosobowy skład orzekający sądu odsyłającego, w szczególności na zaawansowanym etapie, na którym znajduje się to postępowanie, uważane za szczególnie złożone, nie wydaje się a priori naruszać pewności prawa. Przeciwnie, wydaje się, że takie rozwiązanie jest w stanie pozwolić na to, by rozpoznanie sprawy w postępowaniu głównym mogło zakończyć się orzeczeniem, które będzie zgodne z jednej strony z wymogami wynikającymi z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, a z drugiej strony z prawem jednostek, których ono dotyczy, do rzetelnego procesu sądowego w rozsądnym terminie.

- 72 W tych okolicznościach sąd odsyłający w sprawie C-615/20 może zasadnie odstąpić od stosowania spornej uchwały, tak aby mógł on pod tym kątem kontynuować rozpoznanie sprawy w postępowaniu głównym w obecnym składzie bez przeszkód ze strony organów sądowych mających kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składów orzekających sądu krajowego.
- 73 W świetle całości powyższych rozważań odpowiedź na pytanie czwarte w sprawie C-615/20 winna brzmieć: art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, zasadę pierwszeństwa prawa Unii i zasadę lojalnej współpracy ustanowioną w art. 4 ust. 3 TUE należy interpretować w ten sposób, że:
- po pierwsze, skład orzekający sądu krajowego, który rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego, w stosunku do którego organ, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane, wydał uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej oraz zawieszającą go w czynnościach służbowych i obniżającą jego wynagrodzenie, może zasadnie odstąpić od stosowania takiej uchwały stojącej na przeszkodzie wykonywaniu przez ten skład kompetencji judykacyjnej w tej sprawie oraz
  - po drugie, organy sądowe mające kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składów orzekających tego sądu krajowego również powinny odstąpić od stosowania tej uchwały stojącej na przeszkodzie wykonywaniu tej kompetencji judykacyjnej przez wspomniany skład orzekający.

W przedmiocie pytań pierwszego i trzeciego oraz pierwszej części pytania czwartego w sprawie C-671/20

- 74 Poprzez podlegające łącznemu rozpatrzeniu pytania pierwsze i trzecie oraz pierwszą część pytania czwartego dotyczącą warunków powoływania członków Izby Dyscyplinarnej sąd odsyłający w sprawie C-671/20 dąży w istocie do ustalenia, czy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasady pierwszeństwa prawa Unii, lojalnej współpracy i pewności prawa należy interpretować w ten sposób, że:
- po pierwsze, skład orzekający sądu krajowego, któremu sprawę przydzieloną wcześniej innemu składowi orzekającemu tego sądu przekazano w następstwie uchwały wydanej przez organ, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane oraz który zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego zasiadającego jednoosobowo w tym ostatnim składzie orzekającym oraz zawiesił tego sędziego w czynnościach służbowych i obniżył jego wynagrodzenie, powinien odstąpić od stosowania tej uchwały i wstrzymać się od dalszego rozpoznawania tej sprawy oraz
  - po drugie, organy sądowe mające kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składów orzekających rzeczonego sądu krajowego są w takim wypadku zobowiązane do ponownego przydzielenia tej sprawy składowi orzekającemu pierwotnie ją rozpoznającemu.
- 75 Z postanowienia odsyłającego w sprawie C-671/20 wynika, że po wydaniu spornej uchwały, na mocy której zezwolono na pociągnięcie sędziego I.T. do odpowiedzialności karnej i zawieszono go w czynnościach służbowych, prezes Sądu Okręgowego w Warszawie, działając na podstawie art. 47b §§ 1, 3 p.u.s.p., wydał zarządzenie, w którym polecił Przewodniczącej Wydziału, w którym orzekał sędzia I.T., zmianę składów sądu w sprawach, które znajdowały się w referacie tego sędziego, z wyjątkiem sprawy, w której sędzia ten zwrócił się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym będącym przedmiotem sprawy C-615/20.

Następnie Przewodnicząca Wydziału wydała zarządzenie o ponownym przydziale sprawy w postępowaniu głównym, przy użyciu narzędzia informatycznego, innemu składowi orzekającemu, a mianowicie sądowi odsyłającemu w sprawie C-671/20.

- 76 Z rozważań leżących u podstaw odpowiedzi na pytanie czwarte w sprawie C-615/20 wynika, że bezpośrednia skuteczność art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE wymaga, by sądy krajowe odstępowały od stosowania uchwały skutkującej, z naruszeniem tego postanowienia, zawieszeniem sędziego w czynnościach służbowych, jeżeli z punktu widzenia danej sytuacji procesowej jest to nieodzowne dla zagwarantowania pierwszeństwa prawa Unii.
- 77 W celu zapewnienia skuteczności art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE obowiązek ten ciąży w szczególności na składzie orzekającym, któremu dana sprawa miałaby zostać przydzielona w związku z taką uchwałą, i wobec czego taki skład orzekający byłby w konsekwencji zobowiązany do wstrzymania się od rozpoznania tej sprawy [zob. podobnie wyrok z dnia 22 marca 2022 r., Prokurator Generalny i in. (Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego – Powołanie), C-508/19, EU:C:2022:201, pkt 74]. Powyższy obowiązek wiąże również organy mające kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składów orzekających sądu krajowego, które powinny w związku z tym ponownie przydzielić tę sprawę składowi orzekającemu, który miał ją pierwotnie rozpoznać.
- 78 W niniejszej sprawie z powodu wskazanego w pkt 70 niniejszego wyroku nie można skutecznie powoływać się na jakiegokolwiek względy wywodzone z zasady pewności prawa lub mające związek z powagą rzeczy osądzonej, jaką miałyby mieć wspomniana uchwała.
- 79 W tym względzie należy zauważyć, że jak wynika z postanowienia odsyłającego w sprawie C-671/20 i w odróżnieniu od innych spraw z referatu sędziego I.T., które w międzyczasie również zostały przydzielone innym składom orzekającym, jednak ich rozpoznanie było kontynuowane, czy wręcz ewentualnie zakończone wydaniem orzeczenia przez te nowe składy, postępowanie główne w owej sprawie zostało zawieszono do czasu wydania niniejszego wyroku. W tych okolicznościach podjęcie tego postępowania przez sędziego I.T. wydaje się stwarzać możliwość, by mogło ono, niezależnie od opóźnienia spowodowanego przez sporną uchwałę, doprowadzić do wydania orzeczenia, które będzie zgodne zarówno z wymogami wynikającymi z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, jak i z wymogami wynikającymi z prawa jednostki, której to postępowanie dotyczy, do rzetelnego procesu sądowego.
- 80 W świetle całości powyższych rozważań odpowiedź na pytania pierwsze i trzecie oraz na pierwszą część pytania czwartego w sprawie C-671/20 winna brzmieć: art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasady pierwszeństwa prawa Unii i lojalnej współpracy należy interpretować w ten sposób, że:
- po pierwsze, skład orzekający sądu krajowego, któremu sprawę przydzieloną wcześniej innemu składowi orzekającemu tego sądu przekazano w następstwie uchwały wydanej przez organ, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane i który zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego zasiadającego jednoosobowo w tym ostatnim składzie orzekającym oraz zawiesił tego sędziego w czynnościach służbowych i obniżył jego wynagrodzenie, powinien odstąpić od stosowania tej uchwały i wstrzymać się od dalszego rozpoznawania tej sprawy oraz
  - po drugie, organy sądowe mające kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składów orzekających sądu krajowego są w takim wypadku zobowiązane do ponownego przydzielenia tej sprawy składowi orzekającemu pierwotnie ją rozpoznającemu.

W przedmiocie pytania drugiego i drugiej części pytania czwartego w sprawie C-671/20

- 81 Poprzez pytanie drugie i drugą część pytania czwartego, dotyczącą warunków powoływania członków Trybunału Konstytucyjnego, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający w sprawie C-671/20 dąży w istocie do ustalenia, czy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasady pierwszeństwa prawa Unii i lojalnej współpracy należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie:
- z jednej strony przepisom krajowym, które zakazują sądowi krajowemu, pod rygorem nałożenia kar dyscyplinarnych na sędziów wchodzących w jego skład, badania mocy wiążącej aktu wydanego przez organ, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane i który zezwolił na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej oraz zawiesił go w czynnościach służbowych i obniżył jego wynagrodzenie, jak również w stosownym wypadku odstąpienia od stosowania tego aktu, oraz
  - z drugiej strony orzecznictwu sądu konstytucyjnego, zgodnie z którym akty powołania sędziów wchodzących w skład takiego organu nie mogą podlegać kontroli sądowej, w zakresie, w jakim orzecznictwo to może stanowić przeszkodę dla takiego badania.
- 82 Co się tyczy w pierwszej kolejności przepisów krajowych, do których odniósł się sąd odsyłający w sprawie C-671/20, należy zauważyć, że przepisy art. 42a §§ 1, 2 p.u.s.p. przewidują w szczególności nałożenie na sądy powszechne zakazu kwestionowania umocowania sądów i oceny zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Jeśli chodzi o przepis art. 107 § 1 pkt 3 p.u.s.p., ustanawia on jako przewinienie dyscyplinarne między innymi wszelkie działania sędziów sądów powszechnych kwestionujące skuteczność powołania sędziego.
- 83 Tymczasem, jak wynika z wyjaśnień przedstawionych przez ten sąd odsyłający, uważa on, że takie przepisy krajowe mogą stać na przeszkodzie temu, by mógł on – nawet jeżeli będzie on do tego zobowiązany w świetle odpowiedzi udzielonych przez Trybunał na jego pozostałe pytania – orzec w przedmiocie braku mocy wiążącej aktu takiego jak sporna uchwała i w stosownym wypadku odstąpić od jej stosowania. Według sądu odsyłającego, postępując w ten sposób, stanąłby on bowiem przed koniecznością zakwestionowania umocowania organu wymiaru sprawiedliwości, a mianowicie Izby Dyscyplinarnej, i istotnie utrudnić jej funkcjonowanie. Takie badanie mocy wiążącej spornej uchwały wymagałoby w tym samym czasie od sądu odsyłającego oceny zgodności z prawem powołań sędziów wchodzących w skład wspomnianej izby i wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania przez nich zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, a także orzeczenia w przedmiocie skuteczności owych powołań.
- 84 W tym względzie z odpowiedzi udzielonej na pytania pierwsze i trzecie oraz na pierwszą część pytania czwartego w sprawie C-671/20 wynika, że sądy krajowe, do których wystąpiono o nadanie skuteczności uchwale pociągającej za sobą, z naruszeniem art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych, powinny – jeżeli z punktu widzenia danej sytuacji procesowej jest to nieodzowne dla zagwarantowania pierwszeństwa prawa Unii – odstąpić od stosowania takiej uchwały.
- 85 W tych okolicznościach wykonywanie przez sąd krajowy powierzonych mu w ten sposób w traktatach zadań i wywiązywanie się ze spoczywających na nim na mocy tych traktatów obowiązków poprzez nadanie skuteczności postanowieniu takiemu jak art. 19 ust. 1 akapit

drugi TUE z definicji nie może podlegać zakazowi ani stanowić przewinienia dyscyplinarnego sędziów zasiadających w takim sądzie [zob. podobnie wyrok Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów), pkt 132].

- 86 W wyroku Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów) Trybunał orzekł zatem – ze względów przedstawionych w pkt 198–219 tego wyroku i co wynika z pkt 3 sentencji tego wyroku – że przyjmując i utrzymując w mocy art. 42a §§ 1, 2 p.u.s.p., uznające za niedopuszczalne dla wszystkich sądów krajowych badanie spełnienia wynikających z prawa Unii wymogów dotyczących zagwarantowania niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 karty praw podstawowych, jak również na mocy zasady pierwszeństwa prawa Unii.
- 87 W tym samym wyroku Trybunał orzekł również – ze względów przedstawionych w jego pkt 125–163 i co wynika z pkt 2 sentencji tego wyroku – że przyjmując i utrzymując w mocy art. 107 § 1 pkt 2, 3 p.u.s.p., pozwalający na zakwalifikowanie jako przewinienie dyscyplinarne badania spełnienia wymogów Unii dotyczących niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy, Rzeczpospolita Polska uchybiła w szczególności zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 karty praw podstawowych.
- 88 Otóż w pkt 56, 58 i 61–64 niniejszego wyroku przypomniano już, że w świetle powagi przysługującej wyrokom, na mocy których Trybunał stwierdza takie uchybienie, a także bezpośredniej skuteczności art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i zasady pierwszeństwa prawa Unii, sądy krajowe, a zatem między innymi sąd odsyłający w sprawie C-671/20, są zobowiązane odstąpić od stosowania w zawisłych przed nimi sprawach przepisów krajowych uznanych w ten sposób za sprzeczne z tym postanowieniem prawa Unii. Wynika z tego, że rozpatrywane przepisy krajowe, a w szczególności zakazy, które ustanawiają one dla sądów powszechnych, nie mogą stać na przeszkodzie temu, by sąd odsyłający zbadał moc wiążącą spornej uchwały i odstąpił od jej stosowania zgodnie z tym, do czego jest zobowiązany.
- 89 Co się tyczy w drugiej kolejności orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, do którego odniósł się sąd odsyłający, z wyjaśnień przedstawionych przez ten sąd wynika, że w jego ocenie orzecznictwo to również stoi na przeszkodzie temu, by mógł on przeprowadzić badanie warunków, na jakich dokonano powołań członków Izby Dyscyplinarnej, do celów upewnienia się co do niezawisłości i bezstronności tego organu i stwierdzenia w razie konieczności, że sporna uchwała nie ma zastosowania.
- 90 W tym względzie, bez konieczności badania drugiej części pytania czwartego, dotyczącej warunków powoływania członków tego sądu konstytucyjnego, wystarczy przypomnieć, że w świetle bezpośredniej skuteczności art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE zasada pierwszeństwa prawa Unii nakłada na sądy krajowe obowiązek odstąpienia od stosowania wszelkiego orzecznictwa krajowego sprzecznego z tym postanowieniem prawa Unii w jego wykładni dokonanej przez Trybunał [zob. podobnie wyrok Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów), pkt 78 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 91 Warto poza tym przypomnieć, że w przypadku gdyby w następstwie wyroków wydanych przez Trybunał sąd krajowy uznał, iż orzecznictwo krajowego sądu konstytucyjnego jest sprzeczne z prawem Unii, okoliczność, że taki sąd krajowy nie zastosowałby tego orzecznictwa

konstytucyjnego, zgodnie z zasadą pierwszeństwa prawa Unii, także nie może prowadzić do pociągnięcia go do odpowiedzialności dyscyplinarnej [wyrok Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów), pkt 151 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 92 Do sądu odsyłającego w sprawie C-671/20 będzie zatem należało odstąpienie od stosowania przepisów krajowych, o których mowa w pkt 86 i 87 niniejszego wyroku, oraz orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, o którym mowa w pkt 89 tego wyroku, w takim zakresie, w jakim okaże się, że rzeczone przepisy i orzecznictwo mogłyby stanowić przeszkodę dla odstąpienia przez sąd odsyłający od stosowania spornej uchwały i w konsekwencji wstrzymania się od orzekania w sprawie w postępowaniu głównym.
- 93 W świetle całości powyższych rozważań odpowiedź na pytanie drugie w sprawie C-671/20 winna brzmieć: art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasady pierwszeństwa prawa Unii i lojalnej współpracy należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie:
- z jednej strony przepisom krajowym, które zakazują sądowi krajowemu, pod rygorem nałożenia kar dyscyplinarnych na sędziów wchodzących w jego skład, badania mocy wiążącej aktu wydanego przez organ, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane i który zezwolił na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej oraz zawiesił go w czynnościach służbowych i obniżył jego wynagrodzenie, jak również w stosownym wypadku odstąpienia od stosowania tego aktu, oraz
  - z drugiej strony orzecznictwu sądu konstytucyjnego, zgodnie z którym akty powołania sędziów wchodzących w skład takiego organu nie mogą podlegać kontroli sądowej, w zakresie, w jakim orzecznictwo to może stanowić przeszkodę dla takiego badania.

W przedmiocie kosztów

- 94 Dla stron w postępowaniach głównych niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniach głównych, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym przyznającym organowi, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane, właściwość do zezwalania na pociągnięcie sędziego sądu powszechnego do odpowiedzialności karnej oraz – w razie wydania uchwały zezwalającej – do zawieszenia danego sędziego w czynnościach służbowych i obniżenia jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia.**
- 2) Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE, zasadę pierwszeństwa prawa Unii oraz zasadę lojalnej współpracy ustanowioną w art. 4 ust. 3 TUE należy interpretować w ten sposób, że:**
  - **po pierwsze, skład orzekający sądu krajowego, który rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego, w stosunku do którego organ, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane, wydał uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej oraz zawieszającą go w czynnościach służbowych**

i obniżając jego wynagrodzenie, może zasadnie odstąpić od stosowania takiej uchwały stojącej na przeszkodzie wykonywaniu przez ten skład kompetencji judykacyjnej w tej sprawie oraz

- po drugie, organy sądowe mające kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składów orzekających tego sądu krajowego również powinny odstąpić od stosowania tej uchwały stojącej na przeszkodzie wykonywaniu tej kompetencji judykacyjnej przez wspomniany skład orzekający.

3) Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasady pierwszeństwa prawa Unii i lojalnej współpracy należy interpretować w ten sposób, że:

- po pierwsze, skład orzekający sądu krajowego, któremu sprawę przydzieloną wcześniej innemu składowi orzekającemu tego sądu przekazano w następstwie uchwały wydanej przez organ, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane i który zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego zasiadającego jednoosobowo w tym ostatnim składzie orzekającym oraz zawiesił tego sędziego w czynnościach służbowych i obniżył jego wynagrodzenie, powinien odstąpić od stosowania tej uchwały i wstrzymać się od dalszego rozpoznawania tej sprawy oraz
- po drugie, organy sądowe mające kompetencje w zakresie wyznaczania i zmiany składów orzekających sądu krajowego są w takim wypadku zobowiązane do ponownego przydzielenia tej sprawy składowi orzekającemu pierwotnie ją rozpoznającemu.

4) Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasady pierwszeństwa prawa Unii i lojalnej współpracy należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie:

- z jednej strony przepisom krajowym, które zakazują sądowi krajowemu, pod rygorem nałożenia kar dyscyplinarnych na sędziów wchodzących w jego skład, badania mocy wiążącej aktu wydanego przez organ, którego niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane i który zezwolił na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej oraz zawiesił go w czynnościach służbowych i obniżył jego wynagrodzenie, jak również w stosownym wypadku odstąpienia od stosowania tego aktu, oraz
- z drugiej strony orzecznictwu sądu konstytucyjnego, zgodnie z którym akty powołania sędziów wchodzących w skład takiego organu nie mogą podlegać kontroli sądowej, w zakresie, w jakim orzecznictwo to może stanowić przeszkodę dla takiego badania.

Lenaerts	Bay Larsen	Arabadjiev
Prechal	Regan	Rossi
Ilešič	Piçarra	Jarukaitis
Kumin	Jääskinen	Ziemele
Passer	Csehi	Spineanu-Matei

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 13 lipca 2023 r.

Sekretarz
A. Calot Escobar

Prezes
K. Lenaerts